

65 de ani de la Bătălia de la Stalingrad

FACTORUL MORAL ÎN ARMATA ROMÂNĂ ÎNTRE RETORICĂ ȘI REALITATE

✎ Manuel STĂNESCU

ridicat, datorat victoriilor – în ciuda pierderilor grele suferite în fața Odesei – din primul an de război, raportul generalului Petre Dumitrescu ne înfățișează o conducere a armatei preocupată să identifice cauzele înfrângerii și hotărâtă să aplice măsurile capabile să remedieze disfuncționalitățile de comandă apărute în timpul ofensivei sovietice din Cotul Donului. Cele două documente sunt relevante și prin prisma carierelor ulterioare a generalilor Gheorghe Stavrescu și Aurelian Son. Retorica antibolșevică a atârnat greu în „dosarul” generalului Gheorghe Stavrescu (născut la 8 martie 1888 la Brăila – decedat la 10 ianuarie 1951 în penitenciarul Aiud), care a comandat în perioada războiului Divizia 14 infanterie și Corpul 6 armată, devenind, pentru scurt timp, și comandant al Armatei 4 (1 iunie – 8 septembrie 1945). S-a distins îndeosebi pe frontul din Basarabia și la Odessa, fiind decorat cu Ordinul Mihai Viteazul clasa III și Crucea de Fier germană clasa I și II. La 15

Infanteria românească, în marș spre pozițiile de la Cotul Donului

ianuarie 1947 a fost arestat, ulterior, condamnat la muncă silnică pe viață, decedând în penitenciar. Generalul Aurelian Son (născut la 8 mai 1886 în comuna Schela, județul Mehedinți – decedat la 17 septembrie 1952 la Ploiești) a comandat, în perioada războiului, Corpul 11 armată, fiind decorat cu Ordinul „Steaua României” clasa III și II. Raportul generalului Petre Dumitrescu nu a rămas fără urmă, Aurelian Son fiind destituit și trecut în rezervă în martie 1943.

* * *

Divizia 14 Infanterie

**Ordin de Zi nr. 1
din 29 septembrie 1942**

Ostași!

Divizia noastră intră iarăși în foc!

Cea mai mare parte dintre voi l-ați trăit și simțit.

Înainte de prima lovitură de tun și de a pune baioneta la armă, trebuie să vă

vorbesc! Mă cunoașteți cu toții! O parte dintre voi m-au cunoscut și în luptă ca pe un comandant al vostru. Vreau să rămân comandantul vostru și numai comandant. Vreau ca nimeni din Divizia mea să nu mă silească să fiu judecător al unor fapte nevrednice! Vreau ca toți să luptați cu bărbăție și să știți pentru ce luptați!

Am pornit lupta ca să smulgem din ghearele blestamate ale dușmanului Basarabia și Bucovina! O știți doar cu toții!

Divizia noastră, la Prut, în Basarabia, la Nistru și la Odessa și-a împlinit o primă datorie.

În vreme ce o parte din camarazii noștri, alături de brava armată germană, au dus lupta și primejdia tot mai departe de hotarele țării, noi ne-am întors în țară ca să ne refacem rândurile și să punem rânduială în ogoarele și căminele noastre.

Astăzi, perfect înarmați, echipați și pregătiți, venim cu forțe noi să ducem lupta până la capăt.

Dușmanul a fost alungat din țară. El este înfrânt, dar nu nimicit.

Dacă nu l-am nimicit și l-am lăsa aici,

s-ar putea întoarce cu și mai mare primejdie contra noastră.

Ce s-ar alege din țara noastră, nimic nu ne-ar spune mai bine, decât ce-ați putut vedea cu ochii voștri, în drumul de la hotare și până aici.

Cocioabe șubrede, îngroapate în gunoaie și împrăștiate în sate, fără biserici și fără un loc de recreere pentru suflet sau trup; orașe mohorâte, cu uzine uriașe, unde trudeau fără odihnă lucrătorii pentru un profit care nu era al lor.

Aceste stepe blestamate, acesta este raiul bolșevic!

În această țară care a pierdut credința, nimeni nu era stăpân pe rodul

muncii sale. Truda țaranului și a lucrătorului trecea în cazanul satanei, care făurea arme, tunuri și avioane, fără măsură, ca să robească lumea întreagă.

Iubiți ostași! Acum când cunoașteți primejdia și misiunea noastră, aici, departe de brazda lângă care ne-am lăsat căminul, de la general la soldat, să ne legăm și să fim vrednici de încrederea pe care ne-a acordat-o Țara, Regele și Mareșalul Conducător! Să ducem lupta până la capătul sforțărilor noastre, pentru ca să distrugem pentru totdeauna vrăjmașul și să readucem liniștea la căminele noastre.

În atac, fără durere să răsturnăm orice rezistență dușmană ieșită în calea noastră!

În apărare, stâncă neclintită, să sfărâmăm orice încercare de a ne clinti din loc! Să așteptăm în liniște, fără a da înapoi, atacurile vrăjmașe, cu care de luptă, cu convingerea fermă că nu pot face nimic dacă stăm nemișcați lăsându-le să intre în bătaia tunurilor noastre anticar și a vânătorilor de care!

Nu vă lăsați stăpâniți de teamă!

Artileria românească, într-o luptă de apărare la Cotul Donului

Numai teama vă poate pierde! Cu cât primejdia este mai mare, cu atât stați mai neclintiti la post și ascultați ordinele șefilor voștri!

Fuga din fața inamicului dă cea mai bună pradă armelor automate ale vrăjmașului!

Pe pieptul multora dintre voi stau prinse semnele vitejei române și germane.

Șoimi ați fost la Prut, în Basarabia, la Nistru și Odessa! Șoimi să rămâneți! Arătați și camarazilor voștri calea vredniciei de ostași!

Iubiți ostași!

Viața are valoare atunci când merită să fie trăită! Sunt dureri mult mai mari decât moartea! Numai un nemernic poate trăi pe prețul umilinței lui și pângării căminului de către vrăjmași! Divizia noastră nu a cunoscut și nu va cunoaște asemenea netrebnicii!

Să luptăm cu îndârjire! De ce va fi scris să murim, să murim cu cinste!

V-am întors cu cinste de la Odessa!

Cu aceeași cinste vă veți întoarce și de aici, dacă veți păstra calmul și veți asculta poruncile mele trimise prin șefii voștri.

În ceasul primejdiei voi fi alături de voi. Fiți siguri pe sprijinul meu!

Înainte noastră stă izbânda și cinstea! Înapoi stă rușinea și moartea netrebnică!

Înainte, pentru Dumnezeu, pentru Țară și Rege, pentru liniștea căminelor noastre!

**Comandantul Diviziei 14
General /ss/ Gh. Stavrescu**

Sursa: Arhivele Militare Române, Fond Microfilme, rola II.1.2733, c. 649-651.

* * *

Armata 3

Stat Major

Secția 3

Confidențial personal Nr. 38.146

1942 decembrie 29

Armata 3 către

**Domnul general Șteflea Ilie
Șeful Marelui Cartier General**

Am onoarea de a raporta că în Bătălia de pe Don (19-25 noiembrie 1942), generalul de corp de armată Son Aurelian, comandantul Corpului 3 Armată, a pierdut, chiar din dimineața celei de-a doua zi de bătălie, legătura cu diviziile sale aflate în luptă (diviziile 5 și 6), încetând prin aceasta de a-și comanda direct Corpul său de Armată.

**Comandantul Armatei 3
General de armată
P. Dumitrescu**

Sursa: Arhivele Militare Române, Fond Microfilme, rola II.2.2112, c. 656.

Note:

* Nu se publică.

** Nu se publică.